

يك ترتيبی در رسیدگی آنها بحسابهای مردم بدهند که اسباب شکایت نشود .

وزیر مالیه - در این ترقیات که در نظر داریم مخصوصاً هیئتی از برای رسیدگی به بقایا در نظر گرفته شده است که رسیدگی به بقایا می کنند ولی فیصل کردن این کار هم واقعاً خالی از اشکال نیست بجهت این که واقعاً اشخاصی هستند که يك حسابهای غریبه برف انبار کرده اند که اگر انسان بخواهد آنها را علی العمیا تصویب کند يك ضرری خیلی کلی بدولت وارد آورده است .

کاشف - چون مهم ترین وظایف ، مسئله بودجه است آقای وزیر مالیه فرمودند تا دوسه هفته دیگر به مجلس خواهد آمد بنده مکرر خاطر دارم که از وزراء در این خصوص سئوالات شده است و جواب دادند که عنقریب بودجه بمجلس خواهد آمد و حالا که هشت ماه از سال می گذرد ما خبر از بودجه نداریم و تمام این مناقشاتی که میشود در مجلس بواسطه نداشتن بودجه است چون هنوز ابداً اطلاع از وضع بودجه نداریم و مخارج هم کلاً بمجلس نیامده است و همین طور جزء بجزء آمده است بنده می خواستم سئوال کنم از آقای وزیر مالیه که تا چه وقت ما می توانیم منتظر بودجه باشیم دیگر آنکه بفرمائید تا بحال مخارجاتی که در مالیه بوده است با اینکه بودجه بمجلس نیامده است از روی چه ترتیب داده می شده است می توانند بگویند علی الحساب بوده یا بطور قطعی داده می شده است در صورتیکه بعد از آن بودجه بمجلس کم و کسری در آن مخارج شد آن وقت دولت پس خواهد گرفت یا يك ملاحظه دیگری در این خصوص کرده اند .

وزیر مالیه - در خصوص بودجه که بنده عرض کردم جداً خودم داخل اینکار شده ام و هر روز چند ساعتی اوقات خودم را صرف اینکار می کنم اگر سایرین يك اهمالی کرده اند من مأخوذ و مشغول نیستم و اگر يك التزامی باید بدهیم آنرا هم هر طور که میفرمایند التزام بدهم اما در خصوص تشکیلاتی که در وزارت خانهها شده است و يك حقوق هم آنها گرفته اند کم یا زیاد بآنها میدهند و اینکه بعضی مخارج شده بعد از آنکه بمجلس آمد بعضی از آنها را قبول نکنند بروند پس بگیرند این لایق شان هیچ دولتی نیست و این دولت هم این کار را نخواهد کرد عجالتاً يك کاری است که وزیر سابق بيك ترتيبی که مصلحت دیدند کرده اند و بنده هم بيك ترتيبی در نظر گرفته ام و امیدوارم اصلاح شود و در این چند روزه که وارد شده ام تغییر در آن اساس نداده ام و منتظر آن کمیسیون بوده ام که تاکنون چه اقدامی کند و خودم بيك دستور العمل کافی تقدیم کرده ام .

کاشف - علاوه بر آن سئوالاتی که شد فرمودند وقت خودم را روزی چند ساعت صرف انجام این عمل می کنم استمداً دارم همین طور عمل فرمایند که بزودی این مسئله بودجه که اساس وظیفه ما در آن است بعمل بیاید و هر چه زودتر بودجه از مجلس بگذرد .

وزیر مالیه - سئوالی در خصوص ضرابخانه داشتند بنده مخصوصاً برای آن حاضر شده ام .

رئیس - - - حالا بعضی از آقایان در خارج هستند وقت هم گذشته بجلسه دیگر بماند دستور جلسه آتی روز پنجشنبه شور آخری در راپورت وزارت فوائد عامه راجع بچرم سازی و صابون سازی و شور در بقیه قانون مجاصبات عمومی .

رئیس حرکت کرد مجلس مقارن غروب ختم شد

جلسه ۱۷۷

صورت مذاکرات روز پنجشنبه

۱۴ شهر ذی قعدة الحرام ۱۳۲۸

مجلس دو ساعت و ۲۰ دقیقه قبل از غروب بریاست آقای ذکاء الملک تشکیل شده صورت مجلس روز سه شنبه را آقای معاضد الملک قرائت نموده (غائبین جلسه قبل) قوام الاسلام - حاج میرزا آقا - نویری - آقای سید محمد رضا - سردار اسمع - آقا سید علی آقا (بی اجازه)

ارباب کیخسرو - ناصر الاسلام - حاج محمد کریمخان - با اجازه غائب .

حاج امام جمعه . متین السلطنه . مستشار - الدوله . دکتر اسمعیل خان . وکیل الرعایا . حاج آقا . حاج سید ابراهیم . دهخدا . بهجت سیددار اعظم . آقا میرزا ابراهیم قمی بموقع مقرر حاضر شدند .

رئیس - در باب صورت مجلس ملاحظاتی که هست بفرمائید .

حاج سید ابراهیم - بنده را نوشته اند که در جلسه گذشته دیر آمده ام در صورتیکه بنده آن روز برای ترتیب امور فارس در کمیسیون تفتیش امر جنوب بودم آنروز هم عرض کردم در کمیسیون هم از آقای رئیس هم اجازه خواستم

دکتر اسمعیل خان - بنده را هم جزء دیر آمده نوشته بودند در صورتیکه بنده و آقای عزالممالک و حاج وکیل الرعایا در آن اطاق مشغول نوشتن راپورت کمیسیون جنوب بودیم و باینجهت دیر آمدم (دیگر اظهاری نشده رئیس صورت مجلس را امضاء نمود) راپورت کمیسیون فوائد عامه راجع بماده پنجم و دهم امتیاز کارخانه چرم سازی و صابون یزی ربیع زاده و شرکاء قرائت شد کمیسیون دو ماده مزبوره را بمبارت ذیل پیشنهاد کرده بود ماده (۵) در صورتیکه مالیات تمتع و مالیاتی جهة کارخانه جات در مملکت وضع شود این کارخانه ها مدت ۲۰ سال از این تاریخ از ادای این دو فقره مالیات معاف خواهند بود ولی هر گاه مثل صابون و چرمهای داخله که اکنون معمول است از همان قسم بسازد مثل سایر اصناف مالیات صنفی را خواهد پرداخت .

حاج شیخعلی - در عباراتی که مضمون امور سیاسی یا قرار دادی است یا قانونگذاری است بيك نظر فلسفی لازم است اگر بنظر سطحی نظر شود بسامت از بيك عبارت (قلمبه) مایک فایده بزرگی را ترك کنیم یا اینکه از بيك عبارت سهل و ساده مورد بيك خسارت بزرگی بشویم در آن

لا یجبه که قبل پیشنهاد شده بود برای اینکار خانه خیلی فایده اش از این پیشنهادی که شده است از برای دولت بهتر بود و نظریاتی که آنروز در ماده پنج اظهار شد از بعضی از آقایان و بکمیسیون رجوع شد باین نتیجه نداده و همان حاصل و نتیجه را که در آن دفعه کمیسیون اظهار کرده بود این دفعه هم همان را پیشنهاد کرده است آقایان خوبست قدری دقت فرمایند که آن مواد سابق را با این مواد مقایسه بکنند و به بینند در آن مواد چه قدر فوائد برای دولت مترتب بود و حال چه قدر خسارت در این است بنده متعجبم از آقایان اعضاء کمیسیون فوائد عامه که آن فایده را که بنا بود ملاحظه کنند و مطابق آن پیشنهاد نمایند بر عکس بيك ماده را پیشنهاد کرده اند که خیلی ضرر وارد خواهد آورد فایده این چرخ و ماشین که وارد میشود برای دولت و ملت چیست آب که از دولت زمین که از دولت گمرک را هم که دولت نگیرد و مالیات را هم که هیچ ندهد پس این چه فایده برای ما خواهد داشت با اینکه احتمال دارد بواسطه این کار خانه مالیات صنف دباغ و صابون سازها متزلزل شود آقایان خواهند فرمود که اینکار بيك منفعت تجارتنی خواهد داشت و آن این است که صابون از خارج وارد نخواهد شد و صابون داخله معمول خواهد بود عرض میکنم در مقابل آن بیهی که بخارج میرفت بعد از آنکه اینکار خانه دایر شد دیگر نخواهد رفت و ضرری که بر ما وارد خواهد شد این است که چنانچه عرض کردم مالیات صنف دباغ و صابون سازها متزلزل خواهد شد باینجهت بعقیده بنده بهتر این است که همان ۳ ماده را که قبل کمیسیون فواید عامه پیشنهاد کرده بود باز پیشنهاد شود که همان ۳ ماده تصویب شود این لفظ انحصار بيك لفظی نیست که ۷ ساله در بعضی از شهر ها انحصار داده شده بود و بنده همراهم با اینکه این انحصار در این مدت داده شود و اطمینان می دهم که تا ده سال دیگر در این حدود این نوع کارخانه وارد نشود و اگر بیاورند هم کارخانه چرم سازی یا کارخانه های دیگر خواهند آورد لازم نیست از همین کارخانه بیاورند در آذربایجان و فارس و خراسان خواهند آورد و آن پیشنهاد سابق فایده اش خیلی برای دولت و ملت بهتر بوده بنده آن ۳ ماده را یاد داشت کرده ام که اینجا کرده ام که اینجا بخوانم تا این آقایان درست ملتفت شوند (پیشنهاد مزبور را مشتمل بر ۳ ماده قرائت نمود) و در صورتی که ما از منافع اوبیک ده بيك میبریم و از حصول آنهم مالیات می گرفتیم و در عوض باو چه می دادیم در عوض باو در این نقاط معینه امتیاز بيك کارخانه چرم سازی و صابون سازی را در مدت هفت سال می دادیم پس چه ما را وا داشته است که این فایده را ترك کنیم و مالیات این کار را متزلزل کنیم با وجود اینکه ممکن است بيك لفظ انحصار را برداریم و همین ۳ ماده را تصویب کنیم در صورتیکه بنده اطمینان می دهم که تا ۱۲ سال دیگر این انحصار را خواهند داشت حالا دیگر آقایان خودشان بيك قدری بهتر دقت فرمایند تا اینکه گول نخورند و

بسته برای نمایندگان است .

ادیب التجار - آقای عزالمملک چندین مرتبه تشریف آوردند و معاذیر صحیحه خودشان را اظهار کردند ولی تا این ساعت که زنک زدند و ما حاضر شدیم بنده اطلاع ندارم که اکثریت کمیسیون رأی به تشریف بردن ایشان داده باشد و اما عقیده ام در باب آقای عزالمملک این است که عرض میکنم چندین نفر دیگر هم از وکلا هستند که استدعای مرخصی کرده اند از مجلس و اگر اینها را تصویب کنیم دچار اشکال خواهد شد برای کافی شدن عده و آقایان نمایندگان هم تشریف داشتن ایشان را در مجلس خیلی اهمیت میدهند و گمان میکنم که ایشان هم با عقیده بنده شریک باشند و اگر هم ضررهای فوق العاده بایشان میخورد در این موقع از مجلس تغافل نکنند .

سلیمان میرزا - در صورتی که مخیر کمیسیون عرایض اظهار کردند که نمی دانم این عریضه در کمیسیون با اکثریت گذشته است یا خیر این چه رایورتی است که داده شده است .

رئیس - ایشان مخیر نیستند .

سلیمان میرزا - بعلاوه بنده یاد آوری میکنم محظورانیکه ماه روز چهارهستیم و آن تکمیل نشدن عده است با آن سختیکه در قانون اساسی نوشته شده است که باید عده اشخاصی که عضو مجلس هستند و موقع مذاکره و اخذ رأی بدوثلث و سه ربع برسد و یکمده ما داریم که عضو مجلس هستند و تکلیف را معلوم نکردند مثل آقاسید علی آقا و بعضی آقایان دیگر و مثل آقا شیخ جعفر مازندرانی که عضو هستند و هنوز تشریف نیاورده اند و ما مجبوریم که آنها را جزه اشخاص حاضر مجلس قرض کنیم و دو ثلث و سه ربع را با آنها محسوب کنیم این است که يك اشکالی پیدا میشود در صورتیکه ما این محظور را داریم و اینمده هم که لا علاج حاضر نمیشوند و باید هر روز آنها را اعضای حاضر حساب کنیم حالا بر فرض يك جماعتی هم بواسطه مرخصی بر آنها بیفزائیم و تئیکه افزودیم آنوقت باید روزها رئیس ساعت سه قبل از غروب که وقت انقضاء تعیین میکنند و اینیکه يك جماعتی تا ساعت دو ونیم حاضر شوند و عده کافی شود بواسطه يك نفر .

بهجت - روز یکشنبه آقای عزالمملک تشریف آوردند بکمیسیون عرایض آقای ادیب التجار هم تشریف داشته و دلایل خودشان را ذکر کردند و حتی اینکه برای اینکه مطلب خوب خاطر نشان آقایان شود میخواستند تقاضای مجلس خصوصی کنند و امروز صبح که این رایورت نوشته شده بود کمیسیون فوق العاده تشکیل شد چون کمیسیون فوق العاده شده بود و بنده مسبوق نبودم بمذاقته آقای رئیس کمیسیون بنده نوشتند کمیسیون فوق العاده تشکیل و در باب مرخصی آقای عزالمملک گفته اند و با اکثریت تصویب شد رایورتش را بدهید و خود هم عقیده ام این است که مرخصی ایشان را تصویب نمایند .

عزالمملک - باز بدبختانه مثل اکثری از موارد مجبور شد اعتراض نمایم در موقعیکه رایورت کمیسیون عرایض راجع بر مرخصی نماینده بمجلس میآید چرا باید مثل يك ماده قانون بسیار مهمی مطرح مذاکره

شود اگر بنده توضیحی ندمم و شرح حال خود را عرض نمایم کدام يك از آقایان نمایندگان دردهای بنده را میدانند بنده و تئیکه بنمایندگی انتخاب شدم کارهای شخصیم خیلی پریشان بود و عشق زیادی داشتم که زودتر باین مکان مقدس شرفیاب شوم و از مرکز هم تا کید میشد که نمایندگان زودتر در مرکز حاضر شوند برای اینکه مجلس افتتاح شود باینجهت بنده هیچ چیز را مانع قرار ندمم و با کمال عجله و شتاب آمدم و از آنوقت تا کنون هر قدر اهتمام کردم کارهای شخصیم اصلاح شود نشد و اگر چه نمیخواهم عرض کنم که مجبورم نمودید لایدم مکتون خاطر خودم را عرض نمایم بنده اینطور استنباط می کنم که یکوقتی بالاستعفا از مجلس بیرون میروم و چون پس از استعفا نمیتوانم بگردستان بروم بجهت اینکه موکلین بنده از من جهت استعفا را نمی پرسند اگر مواسع و معایب کار را بیان بکنم خیانت است زیرا که خیال صاف آنها مشوب میشود و اگر معایب و جهت استعفا را نگویم در واقع مثل این است که خود را تخطئه کرده باشم و نیز نمیتوانم در جای دیگر تعیین نمایم زیرا امور استعفا تصفیه نشده است پس مجبورم که اجازه مرخصی از مجلس مقدس خواسته بولایت رفته کارهای شخصی را اصلاح کرده معجلا مراجعت نمایم آنوقت حال از سه فقره خارج نیست یا وضع را بهتر از حالیه می بینم یا مثل حالا یا خدای نکرده بدتر در صورت اول که منتهای خوش بختی است بنده و همکارانم دوره و کالت را بآخر رساننده نام بزرگی تحصیل مینمایم در صورت دوم مثل حالا که مایوس نیستم مشغول خدمت میشویم در صورت سیم هر وقت دیدم به منتهای درجه باس رسیدم با کمال بدبختی و تأسف استعفا میدهم و چون روی برگشتن گردستان راندارم میروم در يك جای دنیا زندگی مینمایم .

رئیس - رای میگیریم کسانیکه بارایورت کمیسیون که مرخصی دو ماهه آقای عزالمملک را تصویب کرده موافقت قیام نمایند (اغلب قیام نمودند و با اکثریت تصویب شد) .

رئیس - جلسه آتیه روز شنبه و دستور آن از اینقرار است - شور در بقیه قانون محاسبات عمومی - شور ثانی در امتیاز طلا شویی کوه زر - اگر وقت باشد رایورت کمیسیون خارجه راجع به استخدام بلژیکی .

جلسه ۱۷۸ صورت مذاکرات روز شنبه ۱۶ شهر ذی قعدة الحرام ۱۳۲۸

مجلس دو ساعت و بیست دقیقه قبل از غروب آفتاب در تحت ریاست آقای ذکاءالمملک تشکیل شد . صورت مجلس روز پنجشنبه را آقای معاضد المملک قرائت نمود . (غائبین جلسه قبل) قوام الاسلام - حاجی میرزا آقا - نوبری - آقاسید محمد رضای مساوات - آقاسید علی آقا - حاجی وکیل الراهبا بدون اجازه - حاج محمد کریم خان قشقائی مرتضی قلیخان بختیاری با اجازه غایب - آقایان فهیم المملک - طباطبائی - حاج آقا - شهید اعظم - سردار اسعد - حاجی امام جمعه - ناصر الاسلام در وقت مقرر حاضر نشده . وکیل التجار - تربیت - لواء الدوله - حاجی میرزا -

زین العابدین قمی مریض بودند . **رئیس** - در باب صورت مجلس ملاحظاتی اگر هست بفرمائید .

ناصر الاسلام - بنده را نوشته اند که در وقت مقرر حاضر نشده ام ولی بنده تعجب دارم در ساعت سه ونیم از وقت مقرر نیم ساعت زودتر آمدم و در اواخر مجلس چون کسالت داشتم از رئیس کتباً اجازه خواستم و رفتم اینقدر اشتباه تا این اندازه نمیشود .

فهیم المملک - اینکه نوشته اند از موقع مقرر دیر آمده ام هیچ در نظر ندارم و بیش از وقت حاضر بودم دیگر اینکه در قانون محاسبات عمومی گویا خوانده شد که تا ماده ۲۴ رأی گرفته شد و حال آنکه تا ماده ۴۴ رأی گرفته شد .

معاضد المملک - خبر تا ماده ۴۴ نوشته شده است بنده هم میخواستم عرض کنم همه روز در صورت مجلس اسامی غائبین مسافری که بدون اجازه مسافرت کرده اند نوشته میشود بنده خواستم عرض کنم که هیچ فایده ندارد این را در روزنامهها بنویسند در صورت مجلس همان اسامی اشخاصی که حاضرند در طهران و غیبت میکنند نوشته شود که اینقدر تضييع وقت مجلس نشده باشد (گفته شد صحیح است) (چون اظهاری نشده رئیس صورت مجلس را امضاء نمود) شروع بشور در قانون محاسبات عمومی گردید (محاسبات کل مالیه) ماده ۴۶ وزیر قرائت شد کمیسیون اینطور پیشنهاد کرده بود (ماده ۴۵) وزیر مالیه در آخر هر سنه مالیه صورت محاسبات کل سنه ماضیه را تهیه نموده و منتهی تا چهار ماه از سال گذشته بمجلس شورای ملی و دیوان محاسبات تقدیم مینماید این حساب که مبنای اصلی لایحه قانونی تفریح بودجه خواهد بود باید شامل تمام عملیات راجعه بوصول و مصرف و جوهر دولتی و حاکی از کیفیت امور عایدات و مخارج از اول سال تا آخر سال بودجه باشد مستند این حساب مواد مشروحه ذیل است .

اولاً حساب مالیات و عایدات عمومی - این حساب بترتیب سال و دوره عمل و اقسام عایدات باید فقرات ذیل را حاوی باشد (الف) حقوق تحقیقی دولت (ب) وجوهیکه از این بابت وصول شده است (ج) بقیه وجوهیکه باید وصول شود ثانیاً حساب مخارج عمومی - این حساب باید به نسبت سال و دوره عمل و وزارتخانه و فصول و مراتب ذیل را تعیین کند (الف) حقوق ثابتة دائنین دولت که در ازای خدمات انجام یافته عرض سال است (ب) وجوهیکه از بابت این حقوق پرداخته شده است (ج) تنه مخارجیکه باید پرداخته شود (ثالثاً حساب خزانه - این حساب باید مسائل ذیل را متضمن باشد (الف) وجوهیکه مابین محاسبین و تجویلداران دولت رد و بدل میشود (ب) صدور استرداد ممسکات خزانه که بوعده است مستند این حساب صورت مطالبات و دیون اداره مالیه و صورت قروض جاریه دولت خواهد بود رابعاً - حساب بودجهها - این حساب عبارت است از يك صورتی که کیفیت قطعی و تحقیقی دوره عمل منقضیه و موقتی دوره عمل جاریه در آن مصرح باشد در این حساب باید از یکطرف در جزء بودجه عایدات میان عایدات تخمینی و حقوق تحقیقی دولت با وجوهیکه از این بابت وصول شده است از طرف دیگر در جزء بودجه مخارج و بیان اعتبارات و حقوق تحقیقی دائنین دولت با وجوهیکه بموجب حواله و ابلاغ و وزراء پرداخته شده است مقایسه بعمل آید .

حاجی سید ابراهیم - در اینجا میگوید منتهی تا چهار ماه از سال گذشته به مجلس